

1987 m. rugpjūčio mėn.

PRAKTIŠKAS SKAUTININKAVIMAS

S. FIL. Gintaras Plačas

Užaugau mieste, kur skautiškos gretos siekė virš tūkstančio uniformuotų brolių, sesių ir akademikų. Skautišką patyrimą įgyjau tunte, kuriame buvo virš 400 skautų ir vadovų, sudarantys virš 20 draugovių ir laivų. Per eilę metų lietuviškas skautavimas rado „dietos“ sistemą, kuri padarė tik skeletą iš to, kas buvo anksčiau. Ilgai svarstau ir galvoju kodėl, kaip, kur?

Pasirinkau šią temą, „Praktiškas Skautavimas“, nes jaučiu, kad mūsų skautininkų, ypač skautininkų grupių, veikla vis daugiau ir toliau atsiskiria nuo pagrindinio skautavimo tikslo — jaunų žmonių charakterio lavinimo. Užtai kilo mintis tą atskirą veiklą pavadinti „skautininkavimu“. Žinoma, tos veiklos praktiškumas priklauso nuo kiek naudos ji duoda skautiško jaunimo auklėjimui.

Per šešiasdešimt devynis lietuviškosios skautybės metus yra susidaręs didžiulis viešai matomų ir pasislėpusių skautininkų rezervas Sąjungoje. Manau, kad yra atėjęs laikas tam rezervui išsiuntinėti „sąžinės žadinimo raštus“ — laikas tą rezervą „mobilizuoti“. Kodėl? Pažvelkime pro tikrąsias langelis:

Žinome, kad Sąjungoje yra daug gerų vadovų ir veikia visa eilė stiprių vienetų. Bet taip pat yra ir trūkumų ir silpnųjų —

1) Inicijatyva — įdomus žodis, kurį retai girdime LSS vadovų tarpe. Praeitų devynių metų bėgyje retai mačiau vadovų — nuo draugininko iki LSS Tarybos nario — kuris pasiūlytą projektą ir patsai apsiimtą projektą organizuoti. Kas atsitiko su senu skautišku pasiūlymu kai matome reikalą?

2) Nėra prasmingos patrauklios veiklos 16-30 m. amžiaus grupei.

3) Socialinės įtakos tempte tempia jaunimą nuo skautiškų idealų ir akivaizdinė elektronika žlugdo kūrybingumą ir išreišką.

4) Mažas procentas Sąjungos vadovų — įvairiose amžiaus grupėse — turi planavimo, „management“ ir „public relations“ gabumų.

5) Trūksta lengvai suprantamos, iliustruotos literatūros skautams, skiltininkams ir draugininkams. Skautai ir vadovai nėra lavinami naudotis turima literatūra.

6) Nėra sistematiško vadovų lavinimo Sąjungoje ir kursai yra daugiau teoretiniai, negu praktiški.

7) Ryšiai tarp vietovių — net tarp tų vienetų vietoje — yra prasti arba visai nematomi.

8) Yra daug vienetų vadovų, kurie nesupranta skautavimo tikslų ir metodikos — žaidžia skautišką žaidimą, bet nežino taisyklių.

9) Trūksta pasitikėjimo ir ryšių — komunikacijos — tarp vyresniųjų ir jaunesniųjų Sąjungos narių.

10) Daug tėvų ir net LSS vadovų nebemato skautavimo prasmingumo šių dienų gyvenime.

11) Patys vadovai, kurie turėtų rodyti skautiškos ideologijos pavyzdį savo skautams, pešasi dėl smulkmenų, garbės ir iš principo.

Esu tikras, kad kiekvienas iš mūsų galime prie šių kelių trūkumų pridėti daugelį kitų. Kai kurie trūkumai maži, kai kurie milžiniški. Vienus galima per kelis posėdžius užpildyti, kitiems reikės lavinti visą naują vadovų generaciją. Kam skirti šį darbą? Kas gali tiek laiko pašvęsti?

Vienam asmeniui darbas neįmanomas. Dešimčiai — dvidešimčiai — gal būtų. Bet kaip būtų, jei rastumėm 100 — 200 — 500 sugebančių vadovų? Ar galite įsivaizduoti ką galėtumėm padaryti? Kiekvienas turime suprasti, kad kiekvieno vadovo — skautininko atsakomybė ir pareiga yra mūsų jaunimo charakterio lavinimas. Kiekvienas turėtų prisidėti prie pastangų visus Sąjungos narius sutraukti į didelę skautišką šeimą. Kiekvienas turėtų stengtis atnaujinti skautavimą kaip gyvenimo būdą, pakeisti dabartinį „kosmetinį skautavimą“, kuriam net ir kosmetika dažnai krenta.

Siūlau „stebuklingą veiklos formulę“ Sąjungai. Tikiu, kad jos rimtas naudojimas turėtų sustiprinti mūsų skautišką veiklą ir žymiai pakelti ideologijos ir metodikos lygį.

Formulė yra sekanti:

A. Prityrusių, vyresnių vadovų patyrimas, išmintis ir atsargumas;

(jungiamas su)

B. Jaunų vadovų idėjomis, energija ir entuziazmu;

(sudaro)

C. Įdomią, prasmingą, lietuvišką skautišką veiklą mūsų jaunimui. Kiek iš jūsų manote, kad ši „stebuklinga formulė“ sėkmingai veiktų?

Turime formulę, dabar pažvelkime, kaip ji liečia mus skautininkus —

ŠVYTURIAI

Esu tikras, kad kiekvieno mūsų gyvenime yra buvęs bent vienas skautiškas švyturys — vadovas ar vadovė, kuri sugebėjo mummyse uždegti skautišką liepsnelę ir padėti mums neklystančiai kopti skautišką taką. Daugelis pažinote tokių Sąjungos vadovų, kurių šviesa nušvietė naujus kelius visai Sąjungai, nurodydami kryptį per gyvenimo akmenis ir bangas. Taip kaip tie vadovai, kiekvienas turime galimybių nušviesti taką jaunimui — būsimoms kartoms. Šviesos intensyvumas, skaidrumas, priklausys nuo kiekvieno individo pasiryžimo ir nuoširdumo.

Dažnai gaila matyti tiek daug nenaudojamo pajėgumo. Yra daug lengviau rasti priežasčių ar pasiteisinimų nedirbti su jaunimu ar padėti tiems kurie dirba su jaunimu, negu prisidėti prie šio darbo. „Aš esu per senas“, „aš esu per jaunas“. „Aš neturiu vaikų“, „aš turiu per daug vaikų“. „Aš neturiu patyrimo“, „aš turiu per daug patyrimo“ ir t. t.

Teisybė — reikia duoti jaunimui progos pasireikšti, lavinti jaunus vadovus. Teisybė — Sąjungai reikia šviežių minčių, naujos energijos. Bet tuo pačiu

metu neužmirškime, kad vadovavimo takas nėra lengvas ir dažnai apaugęs netikėtumais ir nesusipratimais. Daug smagiau dirbti su užnugariu ir pagalba negu vienam pačiam. Per dažnai esame matę naują vadovą metantį pareigas po pusmečio ar metų nes „jam nesiseka“, „pareigos per daug laiko pareikalauja“ ir t. t. Ką jis mėgina pasakyti? Per didelės atsakomybės, per mažai žinių, per daug bėdų, per mažai pasitenkinimo. Nepalikime jo vieno tarp akmenų ir bangų. Uždekime savo užgesusius žiburius ir padėkime jaunam švyturiui palengva stiprėti, iš mūsų mokintis, dalintis mūsų šviesa, šeimynišką, skautišką dvasią.

TVENKINYS

Skautininkų ramovės, draugovės grandys ir būreliai yra panašūs į tvenkinius ir užtvankas. Jos laiko didžiulį jėgos ir išminties rezervą ir per savo šaltinius gali tą jėgą smarkiai praplėsti ir išmintį padauginti. Pagalvokime apie savo vietovėje veikiančius skautininkų-kių būrelius. Kiek skautiško patyrimo ir žinių galime rasti jo sumoje? Sudėkime visų narių skautavimo metus, surašykime jų eitas pareigas, atliktus darbus, pergyventus nuotykius. Dabar įsivaizduokime, kad visi tie skautininkai susigalvoja surasti kitus Jūsų vietovėje gyvenančius skautininkus ir kartu su jais susirinkti į vieną didžiulę sueigą. Savo mintyse mėginkite įsivaizduoti senai nematytų skautininkų-kių veidus. Jei vaizduotė tarnauja paprašykime jos matyti šią grupę ar masę skautininkų nutariant, kad Sąjungai reikia jų pagalbos, jų jėgos, jų patyrimo ir jų paramos. Pirmininkas sutrenkia smarkiai plaktuku, salės sienos ir durys sprogs ir pasipila skautininkų bangos į vietovės skautišką veiklą. Jauni ir vyresni, prityrę ir neprityrę sujungia jėgas, vienas kitą remti, papildyti, skautybės stiprinimo pastangose. . .

Švyturiai ir tvenkiniai — keisti pavadinimai skautų vadovams! Bet, daleiskime, kad mums pasiseka išjudinti 300-400 skautininkų ir papildyti „stebuklingos formulės“ silpnynes. Kokiais įrankiais prisidėsime prie formulės įgyvendinimo?

Aš matau sekančius tris „praktiško skautininkavimo“ įrankius:

1) Ideologija —

Žalias skautininko kaklaraištis jaunimo akyse matomas kaip gilesnio skautavimo taisyklių — ideologijos — supratimo ženklas. Ideologija ir jos fiziškai matomi reiškiniai — geras darbelis, gyvenimas įstatų dvasioje, pareigingumas Dievui, Tėvynei ir Artimui, budėjimas netikėtumams — šiom

dienom dar svarbesnis negu Baden-Powellio laikais. Moderni technologija vysto ne-kūrybingumą, pasidavimą specialistams ir skatina „tik aš“ dvasią. Paskeštame patogumuose, kitų sukurtame akivaizdiame fantazijos pasaulyje ir pasidarome laikrodžio vergais.

Patys gyvendami skautiškos ideologijos dvasioje parodysime kitiems kad skautavimas nėra toks durnas dalykas kaip daug kas mano. Kiekvienas naudokime kasdieninę skautišką veiklą, minėjimus, kalbas, išskylas ir stovyklas pavyzdžiais ir žodžiais priminti jaunimui, kad skautavimas nėra vien tik mazgai, pirma pagalba ir kimo žaidimai. Patys atsiminkime ir jaunesniems priminkime, kad organizacijos pagrindinis tikslas yra tvirto CHARAKTERIO LAVINIMAS, NE PATYRIMO LAIPSNIAI IR SPECIALYBĖS. Priminkime jiems, kad skautavimas nesibaigia su uniformos pakabinimu rūbinėje, bet tęsiasi skautiškoje dvasioje, kuri mummyse gyvena ir reiškiasi kiekvienos dienos minutėje.

Antras skautininkavimo įrankis yra „PATYRIMAS“. Žalias skautininko kaklaraištis reiškia patyrimą jaunimui. Skautiškoje veikloje, moksloose, darbuose ir socialiniame gyvenime skautininkas patiria daug nuotykių, pergyvena ir pasimokina iš daugelio klaidų, tvirtėja, ir užsigrūdina gyvenimo nemalonumams.

Gyvendamas skautiškoje šeimoje ir jausdamas atsakomybės jausmą, įžodžio ir veiklos gairių įpareigotas, skautininkas-ė stengiasi dalintis savo gyvenimo patyrimu su jaunesniais. Tą darydamas, skautininkas randa progų kartu džiaugtis ir pasitenkinti jaunuolių pasisekimais ir padėti jiems pergyventi ir užsigrūdinti prieš nepasisekimus.

Neužtenka naudotis ir remtis tik praeityje įgytu patyrimu ir žiniomis. Skautininkas, taip kaip rimtas profesionalas, daktaras ar advokatas, visada stengiasi tobulinti savo žinias ir pildyti savo patyrimą, kad geriau ir prasmingiau galėtų padėti jaunimui. . . ir sau.

Skautininko svarbi pareiga užtikrinti lietuviško skautavimo tęstinumą. Ko įvairesnis ir didesnis skautininko patyrimas ir kuo dažniau naudojamas jaunimo gerovei, tuo vertingesnis darosi šis skautininkavimo „įrankis“.

Trečiasis „skautininkavimo“ įrankis — komunikacija. . .

Trumpai minėjau du praktiško skautininkavimo įrankius, su kuriais tikriausiai visi čia dalyvaujantys esate neblogai susipažinę. Bet tie įrankiai, nors ir labai tobuli, niekam verti be trečiojo. Yra svarbu jausti ir suprasti skautavimo įdėją. Yra labai

naudinga turėti daug skautiško ir bendro gyvenimo patyrimo — **bet** — jei nesugebi tos įdėjos ir to patyrimo praktiškai ir prasmingai perduoti kitam, yra tas pats kaip mokėjimas vairuoti ir neturėjimas mašinos — turi žinias, norą ir tikslą, bet neturi kaip to tikslo pasiekti.

Asmeniškai jaučiu, kad komunikacija yra silpniausias ir prasčiausiai valdomas įrankis Lietuvių Skautų Sąjungoje šiandien.

Daug ką galima pasakyti apie komunikaciją. Labai plati tema. Ją galėtumėm diskutuoti kelias valandas, visą dieną, net visą suvažiavimą pašvęsti įsigilinant į ją. Komunikacija yra žinių perdavimas ir žinių priėmimas — faktas, kuris komplikuoja reikalus. Sėkminga komunikacija įvelia skirtingų amžių psichologijas ir skirtingų charakterių skirtumus — darosi baisi, neapčiuopiama tema. Mintis ir jausmus išreiškiame ne vien tik žodžiais, bet taip pat ir kūno laikysena ir gestais. Dar daugiau komplikacijų.

Nenoriu dabar gilintis į komunikacijos principus ir metodiką. Siūlau skautininkų grupėms rimtai išdiskutuoti įvairias komunikacijos temas ir tuo būdu tobulinti šį svarbų skautininkavimo įrankį. Tik noriu priminti du svarbius faktus, kurie rimtai rišasi su komunikacijos tema.

A) Jaunimas ir senimas veikia skautuose tik todėl, kadangi iš to gauna pasitenkinimą ir šeimyniško priklausomumo jausmą. Taip kaip darbininkas nedirbtų darbovietėje be atlyginimo, taip skautininkas nedirbs skautiško darbo be pasitenkinimo ir šeimyniškumo jausmų. Atverkime savo klykų ratelius visų amžių skautininkams/vadovams ir dalinkimės jausmais ir mintimis. Duokime skautiškos šilumos kitiems ir patys pasidžiaukime jų šiluma.

B) Nepriimkime kitų mintis ir pasiūlymus kaipo negatyvią, asmenišką kritiką taikomą prieš mus, bet stenkimes komentarus priimti kaipo pastangas tobulinti visų mūsų gyvenimą. Prieš kelias savaites mačiau automobilio „bumper sticker“, kuriame buvo parašyta — „A closed mind is like a parachute that won't open — both are useless“ — protas, kuris nėra atviras naujom mintim ar pasiūlymams yra panašus į parašiutą, kuris neatsiskleidžia — abu yra niekam tikę.

Kadangi visi esame suaugę savanoriai asmenys, negaliu nei vieno iš jūsų priversti pasirašyti ar pasizadėti. Bet, tuo pačiu metu siūlau tapti šio mėginimo dalimi ir savo įnašu parodyti ką visų amžių skautininkai gali padaryti sujungdami savo patyrimą ir jėgas. Baigiu savo minčių pasidalinimą su „Jaunesniųjų Vadovų Metų“ ir „Jubiliejinės Stovyklos“ mintimi — „STIPRĖKIME DIRBDAMI KARTU“.

KELI PASIŪLYMAI SKAUTININKŲ GRUPĖMS, RAMOVĖMS. . .

s. fil. Gintaras Plačas

Pagalba vietovei-

1. Suorganizuoti „sezoninius“ vietovės vadovų tobulinimo seminarus. (Temos: planavimas, akivaizdinės priemonės, vaikų psichologija, atminties tobulinimas, tolerancija, įvertinimo būdai, ir t. t.)
2. Suorganizuoti šventę, minėjimą vietovės skautams — Šv. Kazimiero, Šv. Jurgio, Vasario 16 d., Kūčias.
3. Suorganizuoti skautų lavinimo progas: skautoramą, meno kūrybos dieną, sveikatoramą, sporto šventę.
4. Vietovės vyr. skautams-ėms suorganizuoti „Darboramą“ (susitikti su vadovais ir akademikais, kurie turi savo biznesus ir gal ateityje galėtų jiems rasti darbus).
5. Vyresniam jaunimui suorganizuoti „Karjerų Dieną“ — supažindinti su įvairiomis profesijomis, darbais ir pasitarti su jų atstovais apie mokslo, profesinius ir darbo reikalavimus.
6. Praveisti vietovės laužą ir padėti paruošti programą, laužavedžius.
7. Stovyklinio savaitgalio metu praveisti užsiėmimus skautams, leisti stovyklos vadovams pailsėti.
8. Suorganizuoti skautiškų darbų parodą visuomenei.
9. Rugsėjo ir spalio mėn. praveisti skautų registracijos vajų — gimines, pažįstamus, suaugusių organizacijas, skelbimus, plakatus, lapelius, lituanistines mokyklas, bažnytines grupes, chorus, šokių grupes.
10. Specialius kursus: audimo, liet. rankdarbių, medžio rankdarbių ir t. t.
11. Praveisti spaudos konkursą — geriausią laikraštėlį, įvykio aprašymą, foto reportažą ir t. t.
12. Kas antrą mėnesį suorganizuoti „veiklos minčių turgų“, kur vietovės vadovai turėtų progos pasidalyti sueigų mintimis, žaidimais, medžiaga. Pakviesti 1-2 iš kitos vietovės.

13. Papuošti salę tunto-ų sueigai; patobulinti vietinį būklą su iškabom, lietuviškais motyvais.
14. Vietovėse kur yra sava stovyklavietė suorganizuoti konservacijos savaitgalį — skautininkai su vietovės skautais.

Pagalba Sąjungai-

1. Suredaguoti ir išleisti specialų „Skautų Aido“ nr. Apsiimti metams ar kadencijai globoti vieną skyrių ir jam kas mėnesį parūpinti medžiagos.
2. Skilčių sistemos konkursą LSB ir LSS-jos skiltims, įvertinant skilčių vardus, dainas, šūkius, tradicijas, skautų sugyvenimą ir t. t.

Bendros pastabos-

1. Pagalba turėtų papildyti ir patobulinti vienetų veiklą — ne trukdyti ar būti pakaitalu jai.
2. Visada pasitarkite ir painformuokite vietovės tuntininkus iš anksto prieš ruošiant veiklos dalykų jų draugovėm.
3. Neužsispirti ir duoti pagalbos per prievartą. Nenusivilkite, mėginkite ką kitą jei kuris nors užsimojimas nepasiseka.

Pagalba vienetai-

1. Egzaminuoti skautų patyrimo laipsnius.
2. Akivaizdiniu būdu paaiškinti savo profesiją ar parodyti ką nors įdomaus iš jos.
3. Pamokinti skautus-es kaip austi juostas, dažyti alyviniais dažais, pinti, skutinėti, drožinėti, marginti liet. margučius, naudoti darbo įrankius, gaminti maisto patiekalą, pastatyti paukščių namus.
4. Padėti draugovei iš administracinės pusės: globoti jaunesnį sekretorių, padėti vesti izdo knygą, tvarkyti turtą.
5. Suorganizuoti ir surinkti vienetai biblioteką — padėti jaunam bibliotekininkui.

6. Pravesti finansinį vaju nupirkti vienetui skautavimo priemonių.

7. Padėti nuvežti skautus į iškylą/išvyką. Nuvykus padėti ją pravesti.

8. Pravesti specialybės kursus mėgėjų grupei, su išvyka ar praktiška dalimi.

Pagalba tuntui-

1. Padėti suorganizuoti, pravesti ar instrukuoti vadovų lavinimo kursus.

2. Surinkti žinių ir literatūros skautų iškylom ar išvykom.

3. Prisidėti prie Kaziuko Mugės darbų — lavinti skautus.

4. Prisidėti prie vadijos administraciniose pareigose — sekret., išd., ūkio skyr., bibliotekininko.

5. Padėti tuntui paruošti stovyklavietę (jei turi vasaros stovyklą).

6. Koordinuoti tunto mastu vykdomą vaju — naujų narių angažavimą, finansų, senų laikraščių rinkimo, vadovų registravimą rinkimams.

7. Aprašyti ar nufotografuoti tunto įvykį (propagandą).

8. Paruošti akivaizdinių instruktavimo priemonių tuntui.

9. Pravesti loteriją, įgyti skaidrių projektorių, elektrinį piūklą, bei kitas priemones.

10. Suorganizuoti ir vadovauti tunto tautinių šokių grupei — lavinti jaunus vadovus.

11. Pasisiūlyti būti pakaitalu draugininkam, kurie turi atšaukti sueigas, nes patys negali dalyvauti ("substitute").

12. Pasisiūlyti būti draugininko pavaduotoju.

Pagalba rajonui-

1. Padėti koordinuoti rajono masto įvykį, šventę, stovyklą.

2. Prisidėti prie rajono vadijos pastangų palaikyti ryšius tarp rajono vienetų (red. biuletenį, laikraštėlį, veiklos minčių lapelį, ir t. t.)

3. Koordinuoti akivaizdinių priemonių „dalinimosi centrą“ tarp įvairių vietovių, vienetų.

Pagalba šakom (LSS-ja, LSB, ASS)-

1. Pasisiūlyti padėti skyrių vedėjams ar juos atstovauti vietovėse.

2. Prisidėti prie vadovėlių rašymo ir leidimo darbo.

3. Platinti skautišką literatūrą, ženklus ir t. t. savo vietovėse.

Pagalba Sąjungai-

1. Pajvairinti „Skauto Aido“ turinį piešiniais, nuotraukomis, straipsniais, pasakomis, informacinėmis žiniomis.

2. Prisidėti prie LSS Archyvo rinkimo darbų.

3. Pasisiūlyti veikti LSS Tarybos komisijoje (vienoje iš 8-9).

Tema: Atmintis

a. Pasiskaityti, surinkti žinių apie atminties lavinimą ("memory improvement"). Perskaityti „Kim“ pasaką (Kimo žaidimas). („A“ laikas neįskaitomas į „24 val.“ laikotarpį, nes yra savęs lavinimas, ne jaunimo).

b. Susitarti su tuntininku ir draugininku, pravesti atminties pratimus vienoje draugovėje (pusę valandos susitarimui).

c. Paruošti "Kimo" lavinimo metodikos santrauką (5.5 val.)

d. Suorganizuoti 3-4 skirtingus kimo žaidimus (3.0 val.).

e. Paruošti plakatų ar skaidrių, bei kitų akivaizdinių priemonių iliustruoti įvairius atminties lavinimo būdus (6.0 val.).

f. Paaiškinti d-vės vadijai ką darysite ir pasiūlyti vadijai būdų, kaip toliau gali lavinti savo skautų atmintis. (1.0 val.).

g. Pravesti du draugovės užsiėmimus/pašnekesius (1.5 val.).

h. Paruošti lapą su 5-6 patarimais skautams kaip jie gali vieni lavinti savo atmintis (2.0 val.).

i. Paruošti pranešimą skautininkų ramovei apie projektą ir jo pasisekimą (2.0 val.).

j. Po kelių mėnesių, susitarus su draugininku, vėl grįžti ir pravesti vieną sueigą su kitokiais atminties lavinimo užsiėmimais ir pasikalbėti su skautais apie jų asmenišką pažangą-mėgintus metodus (2.0 val.).